

Küresel sistemler; jeopolitik, enerji ve ekonomi alanlarında eş zamanlı sarsıntılar geçirmektedir. Geçmişte krizler, toplumsal ilerlemeyi tetikleyen veya çözüme kavuşturulan geçici sapmalar olarak görülürken; yeni dünya düzeninde krizler artık çözülebilen bir "problem" değil, yönetilmesi gereken "kalıcı bir gerçeklik" haline gelmiştir. Bu durum, Collins Dictionary tarafından 2022 yılının kelimesi seçilen "Perma-crisis" (Sürekli Kriz) ve "Poly-crisis" (Çoklu Kriz) kavramlarıyla tanımlanmaktadır. İnsanoğlu artık birbirine sıkı sıkıya bağlı sistemler ağında yaşamaktadır. Bu ağ içerisindeki bir sistemde (örneğin enerji) meydana gelen kriz, diğer tüm sistemleri (ekonomi, politika, sosyal yapı) hızla tetiklemekte ve toplam etki, parçaların toplamından daha büyük bir boyuta ulaşmaktadır.

Poly (Çoklu) Crisis Kavramı

Çoklu Kriz Nedir?

Birden fazla krizin aynı anda gerçekleşmesi ve birbirini beslemesi.

Krizlerin tek başına yaratacağı etkiden çok daha büyük bir karmaşa yaratan, birbirine dolanmış krizler bütünüdür.

Bütün, Parçaların Toplamından Daha Tehlikelidir.

Krizlerin etkileşimi sinerjik bir etki yaratır.

Şoklar etkileşime girdiğinde ortaya çıkan sonuç, bileşenlerin basit toplamından çok daha sarsıcı ve öngörülemez olabilmektedir.

Bir sistemdeki sarsıntı tüm ağı tetikler.

Küresel sistemler iç içe geçmiş halde yaşar; bu yüzden mikro sistemlerdeki kısa geri besleme döngüleri, makro sistemde etkilere yol açabilir.

Artık krizlerin tek bir nedeni ve tek bir çözümü yoktur.

1970'lerde krizler tek bir nedene bağlanabilirken, bugün ekonomik şoklar iç içe geçmiştir; bu da tek bir "sihirli çözümü" imkansız kılar.

Perma (Sürekli) Crisis Kavramı

Sürekli Kriz Nedir?

Uzun süreli, sürekli ve sonu görünmeyen bir güvensizlik dönemi.

"Permanent" (Kalıcı) ve "Crisis" (Kriz) kelimelerinin birleşimi olup, istikrarsızlığın hayatın yeni normali (statükosu) haline gelmesini ifade eder.

İlerlemeden Statik Zorluğa Geçiş.

Kriz artık gelişimin bir parçası değil, kalıcı bir engeldir.

Krizler ilerleme için fırsat olarak görülürken; Perma-crisis bu anlayışın tersine dönmesini, krizin artık çözülmeyen, durağan ve zorlu bir durum olmasını temsil eder.

Perma-crisis.

Collins Dictionary tarafından yılın kelimesi seçilmiştir.

Enerji şokları ve küresel enflasyonun yarattığı "hiç bitmeyen istikrarsızlık" hissi kavramı özetler.

Krizlerin Yönetimi vs. Çözümü.

Krizler artık çözülmüyor, sadece yönetilebiliyor.

Her çözüm girişimi, sistemin karmaşıklığı nedeniyle durumu daha da kötüleştirme riski taşır; bu nedenle odak noktası "tam çözüm" değil, krizle yaşama becerisidir.

Küresel Şoklar

Hürmüz Boğazı'nın birkaç ay kapalı kalması tüm küresel ekonomik sistemi felç edebiliyor.

Mikrosistemlerdeki kısa devreler, makrosistemde hızla sonuçlara yol açabilir.

Psikolojik Etki.

Sürekli "tetikte olma" ve tükenmişlik hissi.

Krizlerin bir problem olmaktan çıkıp "inatçı bir gerçek" haline gelmesi, toplumlar ve kurumlar üzerinde baş etme kapasitesini aşan bir yük oluşturmaktadır.

ORTAK ANALİZ: Kriz Dönemlerinin Değişimi

Özellik	Geleneksel Kriz Anlayışı	Poly/Perma Crisis
Süre	Geçici ve kesintili	Sürekli ve kalıcı
Nedensellik	Tek veya belirgin nedenler	İç içe geçmiş, çoklu nedenler
Sonuç	İlerleme veya eski düzene dönüş	Yeni ve zorlu bir normal
Strateji	Çözüm üretme ve bitirme	Süreç yönetimi ve uyum sağlama
Etki Alanı	Bölgesel veya sektörel	Küresel ve sistemler arası